

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj V roce 2015 počet obyvatel Královéhradeckého kraje opět klesal, ale s menší intenzitou.

- Počet obyvatel je dlouhodobě stabilní, posledních pět let mírně klesal, tempo se v roce 2015 zpomalilo.
- Pátým rokem došlo k přirozenému úbytku obyvatel, po šesti letech přibylo v kraji obyvatel vlivem stěhování.
- Obyvatelstvo ubylo v okresech Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov, trvale nejvíce ve správním obvodu ORP Broumov.
- Cizinci se podílejí na obyvatelstvu kraje 2,5 %.
- Podíl městského obyvatelstva zůstává posledních dvacet let více než dvoutřetinový.
- Úmrtnost meziročně stoupala. Porodnost poslední dva roky vzrostla.
- Podíl dětí narozených mimo manželství již dosáhl téměř poloviny z celkového počtu narozených dětí v kraji, mezi kraji byl na 5. místě.
- V uplynulých třech letech je Královéhradecký kraj populačně nejstarší, průměrný věk dosáhl již 42,5 let.
- Kraj má nejvyšší podíl seniorů a index stáří je mezi kraji už dva roky nejvyšší.
- Příznivě se nadále vyvíjí ukazatel naděje dožití a dlouhodobě se pohybuje nad republikovým průměrem, v roce 2015 byla naděje dožití u mužů třetí a u žen šestá nejvyšší mezi kraji.
- Míra potratovosti poklesla v dlouhodobém vývoji na nejnižší hodnotu.
- Sňatečnost v časové řadě stále klesá, v roce 2015 byla těsně pod celorepublikovým průměrem. Rozvodovost byla nižší a pod celorepublikovým průměrem.
- Projekce obyvatel do roku 2050 očekává snížení počtu obyvatel o desetinu s hodnotou nad hranicí půl milionu osob. Počty narozených vyšší nebudou, seniorů bude v populaci třetina.
- V kraji žije 5,3 % domácností ČR.

Sociální vývoj

Demografické a ekonomické jevy a procesy ovlivnily sociální charakteristiky kraje. Ekonomice se daří, to mělo dopad na zaměstnanost, nezaměstnanost, mzdy, nemocnost, důchody apod.

- Vlivem stárnutí populace a zároveň prodlužováním věku odchodu do důchodu pracovní síla v kraji rostla jen pomalu. Pozitivní je rychlejší růst počtu zaměstnaných na úkor nezaměstnaných osob.
- Míra ekonomické aktivity sice meziročně vzrostla, u žen rychleji než u mužů, zůstává však dlouhodobě pod republikovým průměrem.
- Míra zaměstnanosti je v kraji na vzestupu od roku 2012, přesto je pod průměrem ČR a mezi kraji je pátá nejnižší.
- Díky ekonomickému vzestupu je možno pozorovat v kraji nárůst zaměstnaných v sekundárním sektoru, podíl zaměstnaných v primárním sektoru dále mírně klesá a v terciéru stagnuje.
- Počet nezaměstnaných (podle MPSV) v kraji v posledních dvou letech klesá, podíl nezaměstnaných se dlouhodobě drží pod průměrem ČR, postavení kraje se zlepšuje, v závěru roku 2015 byla nezaměstnanost třetí nejnižší mezi kraji.
- Hradec Králové je okresem s nejvyšší nezaměstnaností v kraji (posledních pět měsíců), naopak nejnižší podíl nezaměstnaných je dlouhodobě v okrese Rychnov nad Kněžnou.
- Materiální bohatství domácností v kraji roste, tempo růstu je však po recesi pomalejší než před ní. Čistý disponibilní důchod domácností v přepočtu na jednoho obyvatele kraje byl v roce 2014 pátý nejvyšší mezi kraji.
- Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i ve vývoji mezd. Medián mezd v kraji rostl, ale tempo růstu bylo podprůměrné. Postavení kraje z hlediska mzdového mediánu se zhoršilo, meziročně o dvě příčky a je tak páté nejnižší mezi kraji.
- Vlivem demografického vývoje kraje počet dětí v mateřských školách ubývá, silné ročníky narozené v letech 2007 až 2009 přecházejí do základních škol. Studentů středních škol je nejméně za posledních dvanáct let, klesá počet studentů vyšších odborných škol i vysokoškoláků.
- Nemocnic i lůžek v nich v kraji ubývá, přesto v přepočtu na tisíc obyvatel má kraj čtvrtý nejvyšší počet lůžek v ČR. Průměrná ošetrovací doba v nemocnici byla ze

všech krajů nejdelší.

- Výrazně v kraji stoupla dočasná pracovní neschopnost, především ta krátkodobá, meziročně vzrostla o téměř pětinu, ale mezi kraji to byl nárůst nejpomalejší.
- Nárůst počtu důchodců, vzhledem ke stárnutí populace kraje, nebyl dramatický, podíl předčasných odchodů do důchodu dále rostl, ale tempo se zpomalilo.
- Počet zjištěných trestných činů v kraji klesá, v přepočtu na tisíc obyvatel je čtvrtý nejnižší mezi kraji. Naopak dopravních nehod v kraji přibývá, v přepočtu na tisíc obyvatel byla v kraji pátá nejvyšší nehodovost mezi kraji. Dobrou zprávou je, že nehody s těžkým zraněním nebo usmrcením mají spíše klesající tendenci.

Ekonomický vývoj

Růst ekonomiky kraje potvrdily regionální makroekonomické ukazatele. Po období recese došlo ve většině odvětví k oživení, některá odvětví se ale s jejími důsledky vyrovnávají jen pomalu.

- Regionální hrubý domácí produkt zrychlil v roce 2014 svůj růst, v přepočtu na 1 obyvatele je šestý nejvyšší mezi kraji. Výkonnost ekonomiky kraje zůstává podprůměrná, i když podíl kraje na HDP České republiky o desetinu procenta vzrostl na 4,6 %.
- Zrychlil růst hrubé přidané hodnoty, podíl terciárního sektoru na tvorbě HPH klesá, roste význam sekundárního sektoru.
- Výrazně vzrostla produktivita práce v přepočtu na jednoho zaměstnaného, a to především díky růstu HDP v kraji.
- Nedošlo k očekávanému oživení investiční aktivity v kraji (tvorba hrubého fixního kapitálu), míra investování dosáhla v roce 2013 necelých 60 % republikového průměru a byla ze všech krajů nejnižší.
- V roce 2014 byl udělen rekordní počet 22 patentů přihlašovatelům z kraje.
- Nejvyšší podíl obyvatel nad 16 let nakupujících přes internet mezi kraji.
- Od roku 2007 převládá v kraji rostlinná výroba, urodilo se více ozimé pšenice.
- Chov hospodářských zvířat stagnoval. Vzrostla výroba masa i mléka.
- Registrovalo se více nových živnostníků.
- Přes pozitivní vývoj ekonomiky, tržby velkých průmyslových podniků, po předchozích letech růstu, v roce 2015 stagnovaly. Zvýšila se orientace průmyslu na přímý vývoz, v roce 2015 vzrostl na 73,3 % z tržeb průmyslové činnosti, a byl ze všech krajů nejvyšší.
- Objem základní stavební výroby firem se sídlem v kraji i objem stavebních prací prováděných na území kraje v posledních třech letech vzrostl, zvýšila se i produktivita práce v tomto odvětví.
- Bylo vydáno nejméně stavebních povolení od poloviny 90. let a předpokládaná hodnota povolených staveb meziročně klesla o šestinu.
- Obdobně klesl i počet zahájených bytů, kterých bylo v roce 2015 započato nejméně od roku 1996. Počet dokončených bytů v kraji třetím rokem stagnuje.
- Počet evidovaných osobních aut vzrostl od roku 2010 téměř o 11 %.
- V kraji se v roce 2015 ubytovalo přes milion hostů a přijelo jich o 18,7 % více.

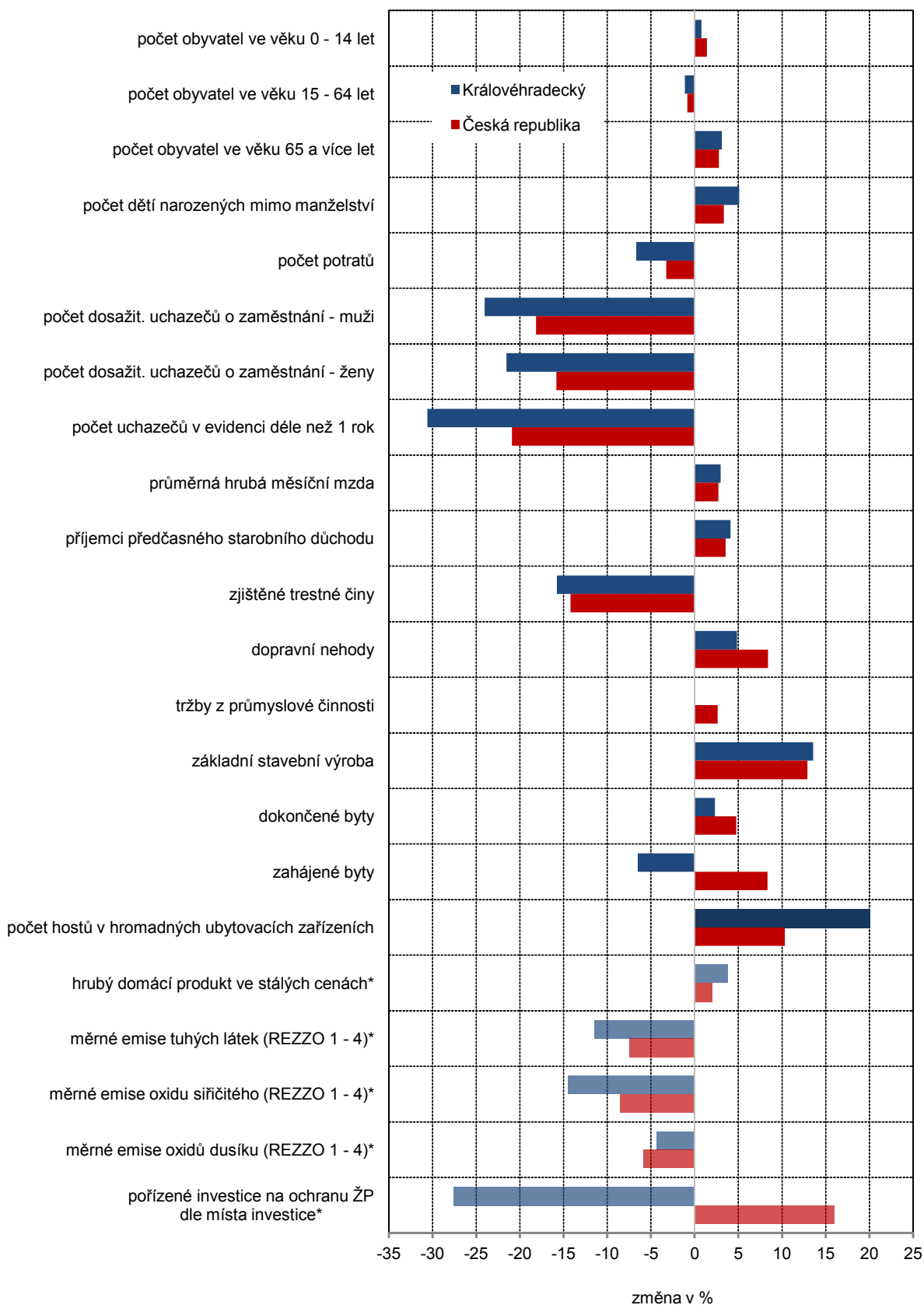
Životní prostředí

Z hlediska životního prostředí patří Královéhradecký kraj k méně zatíženým.

- Orné půdy ubývá; lesních pozemků přibýlo.
- Obhospodařovaná půda zabírá 85 % zemědělské půdy kraje.
- Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové rozloze v ČR činil 4,6 %.
- Chráněná území zaujímají více než pětinu rozlohy kraje.
- V roce 2015 vzrostla meziročně spotřeba vody, zastavil se klesající trend.
- Ceny vodného i stočného rostly.
- V kraji je 132 čistíren odpadních vod, 130 jich pracovalo na mechanicko-biologickém principu.
- Emise hlavních znečišťujících látek klesaly, nejvíce u oxidu siřičitého.

Změna hodnot vybraných ukazatelů v Královéhradeckém kraji a ČR mezi roky 2014 a 2015

* změna hodnot mezi roky 2013 a 2014

Postavení Královéhradeckého kraje v rámci České republiky

Z hlediska geografického je Královéhradecký kraj velice rozmanitý, a tím je i do jisté míry dáno jeho postavení mezi ostatními kraji České republiky. Stabilitě kraje již z historického hlediska přispívá struktura průmyslu, zemědělství i služeb. Obyvatelstvo kraje podle věkového složení patří k nejstarším v republice a zvyšuje se postupně podíl obyvatel nad 65 let i jejich podíl na počtu dětí ve věku 0 až 14 let.

Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. V kraji se nachází úrodná Polabská nížina (202 m n.m.) s řekou Labe i nejvyšší pohoří a hora České republiky Krkonoše s vrcholem Sněžkou (1 602 m n.m.). Kraj tak má mezi kraji nejvyšší výškový rozdíl, tj. 1 400 m. Dalším významným pohořím jsou Orlické hory s nejvyšší horou Velká Deštná (1 115 m n.m.). Rozmanitá krajina a přírodní krásy jsou základem bohatého cestovního ruchu v kraji, který každoročně přivítá velké množství návštěvníků. V kraji se nacházejí i světoznámé lázně – Janské Lázně a zoologická zahrada se safari ZOO Dvůr Králové nad Labem a množstvím afrických zvířat. S pohořími také souvisí poloha kraje, který sousedí s Polskem v délce více než 200 km státní hranice, což podporuje rozvoj obchodu, příhraničního cestovního ruchu a přeshraniční spolupráce sousedících obcí i místních akčních skupin.

Neměnná sídelní struktura již od roku 1995 představuje 448 obcí, z nichž k 31. 12. 2015 mělo 48 statut města a 12 statut městyse. Města Královéhradeckého kraje tvoří 8 % počtu měst a 5 % městského obyvatelstva v České republice. Podíl městského obyvatelstva v kraji dosáhl celkem 66,7 %, celorepublikový podíl byl 69,3 %. Hlavním centrem kraje je statutární město Hradec Králové s 92 891 obyvateli, druhým největším městem s 30 812 obyvateli je město Trutnov, třetím Náchod s 20 267 obyvateli a následují města s méně než 20 tisíci obyvateli. Pět měst mělo méně než tisíc obyvatel. Průměrná rozloha obce je 1 062 ha a průměrný počet obyvatel v obci dosáhl 1 231 osob.

Rozlohou 4 759 km² zaujímá Královéhradecký kraj šest procent rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. K 31. 12. 2015 představovala zemědělská půda 58 % celkové rozlohy kraje, podíl orné půdy činil 40 % a lesy pokrývaly území z 31 %. Počtem 551 421 obyvatel se kraj podílí na obyvatelstvu celé republiky 5,3 %.

Od prosince 2006 je v kraji v provozu dálnice, která spojuje krajské město s Prahou a umožnila tak kvalitnější dopravní spojení a propojení na dálniční síť České republiky.

Statistická specifika kraje

- Na tvorbě HDP v České republice se kraj podílí zhruba 4,6 procenty (2014).
- Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele na úrovni 87,9 % republikového průměru (2014).
- V odvětvové struktuře hrubé přidané hodnoty kraje převažuje sektor služeb s 48,8 % (2014), následuje sekundér s podílem 46,8 % a primární sektor tvořil 4,4 %.
- Průměrný věk obyvatel dosáhl ke konci roku 2015 již 42,5 let, u mužů 41,0 let, u žen 43,9 let a je dlouhodobě nad celorepublikovým průměrem (41,9 let) a nejvyšší mezi kraji.
- Nejnižší podíl obyvatel ve věku 15–64 let (65,3 %).
- Nejvyšší podíl obyvatel ve věku nad 65 let (19,6 %).
- Naděje dožití v našem kraji je dlouhodobě jedna z nejvyšších v České republice. V roce 2015 byla hodnota při narození u mužů 76,6 let a u žen 81,9 let, což bylo 3. resp. 6. místo mezi kraji.
- Vysoký počet a kapacita hromadných ubytovacích zařízení poskytl v roce 2015 třetí největší počet přenocování pro hosty mezi kraji po Hl. městě Praha a Karlovarském kraji.

